

การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนสมรรถนะสูง
Vocational Education Teaching and learning
to Develop High Competency Learners

จรูญ เตชะเจริญกิจ
Jaroon Tachajaroenkit

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ 10300
Director of Supervision Unit
Office of Vocational Education Commission, Ministry of Education, Bangkok 10300
Corresponding Author: E-mail: tjaroon09@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ที่เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาผู้เรียน ตามวิสัยทัศน์สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา “ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง เพื่อการพัฒนาประเทศ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา แผนการเรียน การจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมตามหลักสูตรการอาชีวศึกษา มีความทันสมัย และเชื่อมโยงกับ มาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานการปฏิบัติงาน ที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะสูง

การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการอาชีวศึกษา เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เชื่อมโยง วิสัยทัศน์ และนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นั้นมีแนวทางเสนอแนะให้สถานศึกษา ดำเนินการพัฒนา ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 พัฒนาแผนการเรียนรายภาคเรียนโดยคำนึงถึงลำดับความยากง่าย และใช้อาชีพเป็นฐาน ขั้นตอนที่ 2 กำหนดเวลาการจัดการเรียนการสอนตามลักษณะรายวิชาอย่างต่อเนื่อง ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างรายวิชา เชื่อมโยงมาตรฐานอาชีพ เพื่อให้กลุ่มวิชาสมรรถนะแกนกลางได้หนุนเสริมรายวิชาชีพ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะอาชีพ และสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ

คำสำคัญ : สมรรถนะสูง มาตรฐานอาชีพ การเรียนแบบต่อเนื่อง การสอนแบบบูรณาการ

Abstract

This academic article aims to present the guidelines for teaching and learning to vocational and higher vocational certificate respond to the vision “Produce and develop a high-competency vocational workforce for country development Based on the philosophy of Sufficiency Economy”. It raises the quality of vocational education management, study plans, and learning management

to be appropriate according to the vocational education curriculum modern and linked to professional standards or performance standards. That affects raising the quality of students to have high performance.

Reforming teaching and learning according to the vocational education curriculum to respond to changes in the 21st century, linking the vision and policies of the Vocational Education Commission Office. Propose guidelines and suggestions for educational institutions to develop, including : Step 1: Develop a semester-by-semester study plan that takes into account difficulty and career-based learning. Step 2: Determine the teaching time according to the nature of the course continuously. Step 3: Design and organize integrated learning activities between subjects. Link to professional standards. The goal is to raise the quality of students to have career competencies and competencies according to career standards.

Keywords : high-competency, professional standards, Block course learning, integrated teaching

1. บทนำ

วิสัยทัศน์สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 [1] “ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง เพื่อการพัฒนาประเทศ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ประกอบด้วย 6 พันธกิจ (Mission) ได้แก่ 1) ผลิตและพัฒนากำลังคนสายอาชีพ ให้เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพและสมรรถนะสูง ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ 2) เพิ่มโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบการเรียนรู้วิชาชีพ ด้วยรูปแบบวิธีการที่ยืดหยุ่น หลากหลาย ตอบสนองต่อความต้องการในการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพของคนทุกช่วงวัย 3) เสริมสร้างและขยายภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการระดมทรัพยากร และยกระดับคุณภาพการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ 4) ยกระดับคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ให้มีความทันสมัย ตอบโจทย์การศึกษาแห่งอนาคต และเชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานทั้งในระดับชาติ และระดับสากล 5) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะสูงขึ้น และ 6) พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเป็นภาพอนาคตและภารกิจสำคัญของการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะสูง

กระบวนการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติ กระบวนการติดต่อสื่อสารเชิงนโยบายประกอบด้วย ผู้มีที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย และผู้ที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติ โดยเป็นกระบวนการถ่ายทอด ข่าวดสารและสื่อความในเชิงนโยบายที่มุ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การส่งผ่านนโยบายมีวัตถุประสงค์ หลัก 2 ประการ คือ 1) เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติทราบ และเข้าใจสาระของนโยบายได้อย่างถูกต้อง สามารถกำหนดภารกิจด้วยการวางแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม รองรับได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนนำไปดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งนโยบายนั้นบรรลุผลสำเร็จ และ 2) เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในขั้นตอนการกำหนดนโยบายรับทราบผลการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานตามนโยบาย โดยเฉพาะในระบบราชการซึ่งการยอมรับและปรับนโยบายให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติ นั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่นักบริหารจะต้องคำนึง [2]

2. หลักสูตรการอาชีวศึกษา

หลักสูตรการอาชีวศึกษา ในระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ใช้ระยะเวลาการศึกษา 3 ปี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ใช้ระยะเวลาการศึกษา 2 ปี การจัดเวลาเรียนในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ ให้แบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาคเรียนปกติหรือระบบทวิภาค ภาคเรียนละ 18 สัปดาห์ รวมเวลาการวัดผล โดยมีเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิต ตามที่กำหนด และสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันอาจเปิดสอนภาคเรียน ถู้อีกได้อีกตามที่เห็นสมควร การเรียนในระบบชั้นเรียน ให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเปิดทำการสอน ไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 5 วัน ๆ ละไม่เกิน 7 ชั่วโมง โดยกำหนดให้จัดการเรียนการสอนคาบละ 60 นาที โครงสร้างของหลักสูตร แบ่งเป็นหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ หมวดวิชาเลือกเสรี และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ลักษณะรายวิชาตามหลักสูตร ประกอบด้วยชั่วโมงทฤษฎี ชั่วโมงปฏิบัติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) รายวิชาทฤษฎีที่ใช้เวลาในการบรรยายหรืออภิปราย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 18 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต
- 2) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการทดลองหรือฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 36 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต
- 3) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติในโรงฝึกงานหรือภาคสนาม 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

3. แนวคิดการจัดการเรียนการสอน

ปรัชญาประสบการณ์นิยม ตามแนวคิดของ จอห์น ดิวอี้ [3] เน้นให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้สถานการณ์ที่เป็นจริง เพราะการศึกษาตามความคิดของจอห์น ดิวอี้ คือ ความเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรม ดังนั้น กระบวนการสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ที่ต่อเนื่องกับประสบการณ์เก่าไปเรื่อย ต้องส่งเสริมให้เกิดประสบการณ์ใหม่ เพื่อเป็นวิธีนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในปัจจุบันและอนาคตได้ ซึ่งมีที่มาจากความเชื่อเรื่องการปรับตัวของสิ่งมีชีวิต เพื่อความอยู่รอด โดยเห็นว่ามนุษย์ย่อมมีปัญหาอยู่ตลอด ปัญหาหนึ่งก็คือ การเผชิญต่อความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เป็นอยู่ทุกขณะนั่นเอง เมื่อมนุษย์ต้องพบปัญหาอยู่ตลอด การฝึกมนุษย์ให้แก้ปัญหาได้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะช่วยให้ขจัดปัญหาที่มาขัดขวางการดำเนินชีวิตได้ และชีวิตนั้นก็อยู่รอดตลอดไป ซึ่งจอห์น ดิวอี้ แบ่งประสบการณ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) ประสบการณ์ปฐมภูมิ คือ ประสบการณ์ที่ยังไม่เป็นความรู้ หรือยังไม่ได้มีการคิดไตร่ตรอง เป็นเพียงกระบวนการของการกระทำและการประสบการณ์เปลี่ยนแปลงระหว่างอินทรีย์และสภาพแวดล้อม เป็นเนื้อหาของประสบการณ์ทุติยภูมิ เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับคิดไตร่ตรอง ตัวอย่างเช่น เด็กเล่นชน ไปเหยียบถ่านไฟร้อน ๆ ผลปรากฏว่า มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ คือ เท้าถูกไฟลวก เป็นประสบการณ์ปฐมภูมิ
- 2) ประสบการณ์ทุติยภูมิ เป็นประสบการณ์ประเภทที่เป็นความรู้ คือ ได้ผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรองมาแล้ว จากตัวอย่างเมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้จากผลของการเหยียบถ่านไฟร้อน ทำให้เกิดความเจ็บปวด และไม่อยากเล่น บริเวณที่มีถ่านไฟร้อนอีก หรือระแวงที่จะเล่นไฟ เป็นประสบการณ์ทุติยภูมิ ประสบการณ์ที่เกิดจากการคิดไตร่ตรอง (Reflective thought เรียกอีกอย่างว่าประสบการณ์การรู้ (Cognitive experience)

แนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้ของไทเลอร์ [4] คือ ได้แบ่งองค์ประกอบหลักหรือวัตถุประสงค์หลักของการเรียนรู้ ออกเป็น 3 ส่วน ด้วยกัน คือ ความต่อเนื่อง (continuity) การจัดช่วงลำดับ (sequence) และบูรณาการ (integration)

1) การจัดช่วงลำดับ (sequence) หมายถึง หรือการเรียนรู้จากสิ่งที่มีความง่าย ไปสู่สิ่งที่มีความยาก ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในแนวตั้ง ดังนั้นการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ ให้มีการเรียงลำดับก่อนหลัง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์เพื่อการพัฒนาความรู้และทักษะที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ

2) ความต่อเนื่อง (continuity) หมายถึง ในวิชาทักษะ ต้องเปิดโอกาสให้มีการฝึกทักษะในกิจกรรม และประสบการณ์บ่อย ๆ และต่อเนื่องกัน

3) บูรณาการ (integration) หมายถึง การจัดประสบการณ์จึงควรเป็นในลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียน ได้เพิ่มพูนความคิดเห็นและได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน เนื้อหาที่เรียนเป็นการเพิ่มความสามารถทั้งหมด ของผู้เรียน ที่จะได้ใช้ประสบการณ์ได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน ประสบการณ์การเรียนรู้ จึงเป็นแบบแผนของปฏิสัมพันธ์ (interaction) ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์ที่แวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัย ตามแนวคิดของ แม็กซ์เวลล์ มัลท์ซ์ [5] นิสัยเกิดจากการทำซ้ำ ๆ ผ่านกระบวนการตามบริบทต่าง ๆ พฤติกรรมการทำงานซ้ำ ๆ จนเป็นอัตโนมัติ ช่วยให้เราสามารถอนุรักษ์ ทรัพยากรทางจิตที่เราจะใช้ในการตรวจสอบและควบคุมพฤติกรรมเหล่านี้ และสามารถปรับใช้กับงานที่ยากขึ้น หรือแปลกใหม่ได้ นิสัยมักจะคงอยู่เมื่อเวลาผ่านไป เนื่องจากเป็นไปโดยอัตโนมัติ โดยไม่ต้องอาศัย ความคิด ความจำ ความมุ่งมั่นใด ๆ โดยได้คิดค้นทฤษฎีปลูกฝังนิสัย (Habit Cultivating Theory) พบว่า เมื่อต้องการเปลี่ยน หรือสร้างนิสัยใหม่ ๆ จะต้องอาศัยการทำพฤติกรรมนั้นซ้ำ ๆ กันอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 3 สัปดาห์ หรือ 21 วัน (21 days Habit Theory) โดยห้ามเว้นหรือขาดแม้แต่วันเดียว จึงเริ่มพบการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยใหม่ และลักษณะนิสัยเก่าหายไป จนมีความเปลี่ยนแปลงทั้งกายและใจ

การ์ดเนอร์ (Ben D Gardner) [6] ได้นำเสนอแนวคิดของ มอลต์ซ์ ว่า ภาพลักษณ์ของเรากับนิสัยของเรา มักจะไปด้วยกัน เปลี่ยนอันหนึ่งแล้วคุณก็จะเปลี่ยนอีกอันโดยอัตโนมัติ ได้ทำการวิจัยการปลูกฝังนิสัยในพฤติกรรม การบริโภค พบว่า บุคคลมีความแตกต่างกันในการสร้างลักษณะนิสัย โดยมีการสร้างนิสัยในพฤติกรรมการบริโภค จนเป็นอัตโนมัติ ตั้งแต่ 18 วัน ถึง 256 วัน หรือมากกว่า โดยมีค่าเฉลี่ยการสร้างนิสัยในพฤติกรรมการบริโภค จนเป็นอัตโนมัติ อยู่ที่ 66 วัน

4. แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง

[7] การเรียนการสอนในระบบบล็อกคอร์ส (Block Course) หรือการเรียนแบบวิชาเดียวต่อเนื่องตลอดระยะเวลา ประมาณ 1 เดือน สอบเสร็จจึงจะเริ่มต้นเรียนวิชาใหม่ เป็นแนวทางที่ได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งฝั่ง มหาวิทยาลัยและผู้เรียน การเรียนแบบ Block Course นี้ เน้นเรียนจบเป็นรายวิชา โดยแต่ละวิชาใช้ระยะเวลา เฉลี่ย 5 สัปดาห์ ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมสำหรับกลุ่มผู้เรียนที่เรียนไปทำงานไป อีกทั้งยังทำให้นักเรียนหันมาโฟกัส และ [8] วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบ Block Course จะช่วยให้ผู้เรียนได้โฟกัสในรายวิชาที่เรียนอยู่อย่างเต็มที่ มากขึ้น หากดูจากตารางสอนในปัจจุบัน พบว่า การเรียนการสอนจะมีทั้งหมด 4 - 5 วันต่อสัปดาห์ในทั้ง 2 ภาค การศึกษา และด้วยการเรียนของคณะสถาปัตยกรรมที่เน้นการทำงานแบบ Project Base ทำให้นักศึกษา ต้องแบกรับการทำงานในแต่ละวิชาค่อนข้างมาก หากมีการแบ่งการเรียนไปในแต่ละเทอมและจัดหมวดหมู่วิชา

โดยยึดหลักการของการจัดแบบ Block Course มาใช้ ก็จะช่วยให้การเรียนการสอนประหยัดเวลา ลดการใช้ห้องเรียน และลดการทำงานในปริมาณมากของนักศึกษาลงได้ จึงได้เสนอแนะแนวคิดวิธีการจัดการเรียนแบบ Block Course ดังนี้

- 1) จัดหมวดหมู่ของวิชาที่มีรูปแบบการเรียนที่สอดคล้องไปแนวทางเดียวกันได้
- 2) ใน 1 ปีการศึกษาจะมีทั้งหมด 2 ภาคการศึกษา และใน 1 ภาคการศึกษาอาจจะแบ่งเป็นครึ่งเทอมแรก (A) / ครึ่งเทอมหลัง (B) เพื่อสำหรับจัดรายวิชาลงไปในแต่ละเทอม
- 3) พิจารณาว่าในแต่ละภาคการศึกษามีการจัดให้เรียนจำนวนกี่วิชาและเรียนกี่วันต่อสัปดาห์ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักสูตรและรูปแบบของการเรียนแต่ละสาขาวิชาด้วย
- 4) นำวิชาที่มีแนวทางการเรียนสอดคล้องกัน มาจัดแบ่งไว้ในครึ่งเทอมแรกและครึ่งเทอมหลัง เมื่อวิชาถูกแบ่งไปเรียนยังเทอมหลังแล้วนั้น การใช้ห้องเรียนทั้ง 5 วัน ก็จะลดลงอาจจะเหลือเพียง 2 – 3 วันต่อสัปดาห์ ขึ้นอยู่กับจำนวนวิชาที่จัด

[9] การจัดการเรียนการสอนแบบ “Block Course” คือ กระบวนการจัดตารางการเรียนการสอนทางวิชาการชนิดหนึ่ง ซึ่งนักศึกษาแต่ละคนจะใช้การเรียนรายวิชาน้อยรายวิชาในแต่ละวัน โดยส่วนใหญ่จะเริ่มใช้ในโรงเรียนมัธยม โดยใช้เวลาเรียนในแต่ละรายวิชาต่อเนื่องมากกว่าการจัดตารางเรียนในระบบการเรียนการสอนทั่ว ๆ ไป และในแต่ละรายวิชานั้นจะสอนต่อเนื่องเป็นเวลาหลายสัปดาห์จนกว่าจะมีการเรียนรายวิชาใหม่ โดย ชรินทร์ ศรีวิฑูรย์ ได้เสนอความคิดเห็นไว้ว่า “การสอนแบบ Block Course มีทั้งข้อดีและข้อเสียในส่วนของอาจารย์ผู้สอน และตัวนักศึกษา เนื่องจากการสอนแบบ Block course นี้ทางสถาบันฯ จัดการสอน ภายใต้โครงการพิเศษ โดยสอนกับนักศึกษาจากการรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นการสอนในระดับปริญญาตรี ใช้ระยะเวลาเรียนน้อยกว่าการเรียนในภาคเรียนปกติหรือระบบทวิภาค โดยหลักสูตรที่เปิดสอนนี้ใช้เวลา 2.5 ปีการศึกษา โดยปีการศึกษาที่ 1 - 2 ศึกษาปีละ 3 ภาคเรียน ส่วนปีที่ 3 ศึกษา 2 ภาคเรียน รวมทั้งสิ้น 8 ภาคเรียน โดยแต่ละรายวิชาเปิดสอนในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ใช้เวลา 6 วัน รวม 45 ชั่วโมง และขอนแก่นเปิดสอนวิชาสหกิจศึกษา ในปีการศึกษาที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 โดยใช้ภาระงานของนักศึกษาที่ปฏิบัติงานมาศึกษา และสามารถลงทะเบียนเรียนในรายวิชาอื่น ๆ ซึ่งเป็นเทอมสุดท้ายได้ด้วย ส่วนมหาวิทยาลัยรามคำแหง อธิบายถึงการจัดระบบการศึกษา ในหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาการตลาด เป็นแบบ Block Course & Modular System โดยจัดให้นักศึกษาเรียนครั้งละ 1 วิชา ต่อเนื่องกันตลอดหลักสูตร ประมาณ 4 ภาคการศึกษา เรียนเฉพาะวันอาทิตย์ เวลา 08.00 – 18.00 น. สถาบันรัชต์ภาคย์ เปิดการเรียนแบบ Block Course System พบว่า เป็นการเรียนที่มีคุณภาพสูงสุด และสามารถให้เข้าใจได้ในระยะเวลาอันสั้น ผู้เล่าเรียนจะได้รับประสบการณ์มากมายและเป็นผู้อำนวยการ และรู้จริงเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน และยังสามารถนำไปต่อยอดทางธุรกิจได้จริง การดำเนินการหลักสูตรจะเน้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมกับกิจกรรม เน้นการปฏิบัติด้วยตนเองให้ตัวต่อตัว และเป็นการฝึกทักษะด้านผู้นำเพื่อให้นักศึกษาจบการศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพ และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) มีการเรียนแบบ Block Course เน้นเรียนจบเป็นรายวิชา โดยแต่ละวิชาใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 5 สัปดาห์ ซึ่งเชื่อว่ามีเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนที่เรียนไปทำงานไป อีกทั้งยังทำให้นักศึกษาโฟกัสกับรายวิชาที่เรียนให้ดียิ่งขึ้น “นิด้า เปิดสอนหลักสูตร MPA ภาคปกติ มา 54 ปี และเปิดสอนภาคพิเศษแบบ Block Course เป็นสถาบันแรกเมื่อประมาณ 26 - 27 ปีที่ผ่านมา”

5. แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อผู้เรียนสมรรถนะสูง

จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของไทเลอร์ ต้องเปิดโอกาสให้มีการฝึกทักษะในกิจกรรมและประสบการณ์บ่อย ๆ และต่อเนื่องกัน เรียนรู้จากสิ่งที่มีความง่าย ไปสู่สิ่งที่มีความยาก และการจัดประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความคิดเห็นและได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน มอเลต์ซ และผลการวิจัยของแม็กซ์เวลล์ มัลทซ์ พบว่า การเปลี่ยนหรือสร้างนิสัยใหม่ ๆ จะต้องอาศัยการทำพฤติกรรมนั้นซ้ำ ๆ กันอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 3 สัปดาห์ ซึ่งเป็นเหตุผลของการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำความรู้และประสบการณ์อย่างยั่งยืนได้ และการจัดการเรียนการสอนแต่ละรายวิชาแบบต่อเนื่องกันตั้งแต่เริ่มต้นรายวิชาจนถึงสิ้นสุดและประเมินผลรายวิชานั้น ผนวกกับการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ยังต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรที่กำหนด สามารถจัดเรียนแต่ละรายวิชาเป็นรายสัปดาห์ตามจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือจัดเรียนแต่ละรายวิชารวมครั้งเดียวได้ตามจำนวนชั่วโมงต่อภาคเรียน สามารถสรุปเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อผู้เรียนสมรรถนะสูง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนาแผนการเรียนรายภาคเรียนโดยคำนึงถึงลำดับความยากง่ายและใช้อาชีพเป็นฐาน

การจัดแผนการเรียนรายภาคเรียนตลอดหลักสูตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และสมรรถนะตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ และกรอบคุณวุฒิแห่งชาตินั้น นอกจากต้องพิจารณาการเลือกรายวิชาที่จะบรรจุไว้ในแต่ละภาคเรียนตามหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรแล้ว การเลือกรายวิชาเป็นกลุ่มอาชีพ โดยพิจารณารายวิชาที่มีเนื้อหาเหมือนกัน หรือมีความสัมพันธ์กัน หรือมีเนื้อหาที่เชื่อมโยงกัน จัดอยู่ในภาคเรียนหรือปีเดียวกัน จะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะอาชีพ และงานอาชีพที่ชัดเจนขึ้นในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษานั้น ซึ่งจะเรียกว่า กระเข้าวิชาชีพ หรือสมรรถนะวิชาชีพ รายภาคเรียนหรือรายปี ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การพัฒนาแผนการเรียนรายภาคเรียนโดยคำนึงถึงลำดับความยากง่ายและใช้อาชีพเป็นฐาน

หลักสูตร ปวช. ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างยนต์ สาขางานยานยนต์			
ภาคเรียนที่	งานอาชีพ	รายวิชา	ท-ป-น
1	งานซ่อมเครื่องยนต์เล็ก และจักรยานยนต์	20101-2101 งานเครื่องยนต์เล็ก	1-6-3
		20101-2102 งานจักรยานยนต์	1-6-3
		20101-2506 งานบริการรถจักรยานยนต์	1-3-2
2	งานซ่อมเครื่องยนต์ แกสโซลีนและดีเซล	20101-2001 งานเครื่องยนต์แก๊สโซลีน	1-6-3
		20101-2002 งานเครื่องยนต์ดีเซล	1-6-3
3	งานซ่อมช่วงล่าง/ระบบส่งกำลัง	20101-2003 งานเครื่องล่างรถยนต์	1-6-3
		20101-2004 งานส่งกำลังรถยนต์	1-3-2
		20101-2006 เชื้อเพลิงและวัสดุหล่อลื่น	2-0-2
		20101-2008 งานขับรถยนต์	1-3-2

หลักสูตร ปวช. ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างยนต์ สาขางานยานยนต์

ภาคเรียนที่	งานอาชีพ	รายวิชา	ท-ป-น
4	งานเครื่องกลช่างยนต์	20101-2007 กลศาสตร์เครื่องกล	2-0-2
		20101-2009 งานวัดละเอียดช่างยนต์	1-3-2
		20101-2010 งานนิวมेटิกส์และไฮดรอลิกส์เบื้องต้น	1-3-2
5	งานไฟฟ้า และเทคโนโลยียานยนต์	20101-2005 งานไฟฟ้ารถยนต์	1-6-3
		20101-2103 งานอิเล็กทรอนิกส์รถยนต์เบื้องต้น	1-3-2
		20101-2104 งานระบบฉีดเชื้อเพลิงควบคุม ด้วยอิเล็กทรอนิกส์	1-3-2 1-6-3
		20101-2105 งานปรับอากาศรถยนต์	
6	งานซ่อมบำรุงรถยนต์	20101-2106 งานบำรุงรักษาเครื่องยนต์	1-3-2
		20101-2111 งานบริการรถยนต์	*-*-4

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดเวลาการจัดการเรียนการสอนตามลักษณะรายวิชาอย่างต่อเนื่อง

การจัดการเรียนการสอนตามลักษณะรายวิชาแบบต่อเนื่อง (Block learning according to course characteristics) นี้จะคำนึงถึงลักษณะรายวิชาเป็นสำคัญ เนื่องจากทุกรายวิชา มีการกำหนดชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่แตกต่างกันอยู่แล้ว แต่จะมีกำหนดการสอนรวมการวัดผล จำนวน 18 ครั้งต่อภาคเรียน (18 สัปดาห์ต่อภาคเรียน) ดังนั้นใน 1 ภาคเรียนที่มีจำนวน 18 สัปดาห์ ถ้าสถานศึกษากำหนดการเรียน สัปดาห์ละ 5 วัน จะมีจำนวนวันรวมตลอดภาคเรียน ประมาณ 90 วัน

รูปแบบการจัดตารางเรียน ยังคงยึดตามแผนการเรียนรายภาคเรียนตามเดิม แต่ต่างกันตรงที่นำรายวิชาในแผนการเรียน มาแบ่งจัดที่ละช่วง ๆ ละ 18 วัน จนครบทุกรายวิชา โดยมีการคำนวณมาจากการนำจำนวน 90 วัน รวมตลอดภาคเรียน มาแบ่งเป็นช่วง ๆ ละ 18 วัน จะแบ่งได้ 5 ช่วง (Block) เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยปรับจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ของแต่ละรายวิชา เป็นจำนวนชั่วโมงต่อวันรวมทั้งสิ้น 18 วัน แบบต่อเนื่อง แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การจัดการเรียนการสอนตามลักษณะรายวิชาแบบต่อเนื่อง

ตัวอย่าง ปวช. 1 ช่างยนต์ ภาคเรียนที่ 1								
ช่วง	ชั่วโมง			ชั่วโมงที่				
	1	2	3	4	พัก	5	6	7
ช่วงที่ 1 18 วันต่อเนื่อง	ภาษาไทยพื้นฐาน		คณิตศาสตร์พื้นฐานอาชีพ			คอมพิวเตอร์และสารสนเทศ เพื่องานอาชีพ		
ช่วงที่ 2 18 วันต่อเนื่อง	ภาษาอังกฤษ ในชีวิตจริง		ประวัติศาสตร์	วัฒนธรรม อาเซียน		ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ		
ช่วงที่ 3 18 วันต่อเนื่อง		งานเชื่อมโลหะแผ่นเบื้องต้น				กฎหมาย	กิจกรรมลูกเสือ	

ตัวอย่าง ปวช. 1 ช่างยนต์ ภาคเรียนที่ 1

ชั่วโมง	ชั่วโมงที่							
	1	2	3	4	พัก	5	6	7
ช่วงที่ 4 18 วันต่อเนื่อง		เขียนแบบเทคนิคเบื้องต้น					วิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	
ช่วงที่ 5 18 วันต่อเนื่อง			งานฝึกฝีมือ				งานฝึกฝีมือ	

ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างรายวิชา เชื่อมโยงมาตรฐานอาชีพ การออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างรายวิชา เชื่อมโยงมาตรฐานอาชีพ เป็นการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการผสมผสานความรู้ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน หรือผสมผสานกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมอันดีงาม และสอดคล้องกับ มาตรฐานอาชีพที่หน่วยงานหรือองค์กรอื่นกำหนด เพื่อช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักนำความรู้ไปผสมผสานกัน ฝึกให้รู้จักใช้เหตุผล การนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและงานอาชีพ เหตุผล ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้รับความรู้ที่หลากหลาย เกิดการนำมาใช้ได้ ในชีวิตประจำวัน ฝึกทักษะจากหลายสาขาวิชาาร่วมกัน และแก้ปัญหาความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชา ซึ่งการจัด การเรียนรู้แบบบูรณาการ (Learning Integration) อาจจัดได้ 2 ลักษณะ คือ

1) การบูรณาการภายในวิชา (Intradisciplinary) เป็นการบูรณาการที่เกิดขึ้นภายในขอบเขต ของเนื้อหาเดียวกัน วิชาที่ใช้หลักการบูรณาการภายในวิชาเดียวกันมากที่สุด คือ วิชาภาษา หรือกระบวนการ ทางภาษา ซึ่งประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เนื่องจากมีความเกี่ยวพันกันหลายแบบ นอกจากวิชาภาษาแล้ว วิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์ ก็ใช้หลักการเชื่อมโยงภายในวิชาได้

2) การบูรณาการระหว่างวิชา (Interdisciplinary) เป็นการเชื่อมโยงหรือรวมศาสตร์ต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 สาขาวิชาขึ้นไปภายในหัวเรื่อง (Theme) เดียวกัน เป็นการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ความเข้าใจและทักษะ ในศาสตร์ หรือความรู้ในวิชาต่าง ๆ มากกว่า 1 วิชาขึ้นไป เพื่อแก้ปัญหาหรือการแสวงหาความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การเชื่อมโยงความรู้และทักษะระหว่างวิชาต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง ไม่ใช่เพียงผิวเผินและมีลักษณะใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากขึ้น แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างรายวิชา

6. บทสรุป

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนสมรรถนะสูง ต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่ใช้ในการจัดการศึกษา การจัดลำดับรายวิชาตามลำดับความยากง่าย ความต่อเนื่องของเนื้อหา โดยพิจารณา รายวิชาที่มีเนื้อหาเหมือนกัน หรือมีความสัมพันธ์กัน หรือมีเนื้อหาที่เชื่อมโยงกัน จัดอยู่ในภาคเรียน กันเป็นกลุ่มอาชีพเชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพที่เกี่ยวข้อง จัดตารางเรียนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ตามลักษณะ รายวิชาอย่างต่อเนื่อง โดยจัดรายวิชาที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เรียนในช่วงเดียวกัน เพื่อการบูรณาการ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวิชา เพื่อเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการผสมผสาน ความรู้ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

ผลการนำแนวคิดดังกล่าวไปใช้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาบางแห่ง พบว่า ส่งผลดีต่อผู้เรียน ได้เรียนรู้ ฝึกทักษะ และพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพออย่างต่อเนื่อง ลดรายวิชาในการเรียนรู้ ในแต่ละช่วงเหลือน้อยลง ได้เรียนรู้ ฝึกทักษะครบตามจำนวนชั่วโมงรวมตลอดภาคเรียนของแต่ละรายวิชา สามารถจดจำเนื้อหารายวิชาได้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ได้มีโอกาสเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญภายนอกสูงขึ้น ช่วยแก้ปัญหา ผู้ที่มีความจำสั่นได้ดี ลดปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนได้ดีเนื่องจากผู้เรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้น แต่จะมีผู้เรียนส่วนน้อยมาก ที่ขาดความรับผิดชอบจะเรียนรู้ตามเพื่อนไม่ทัน ในส่วนของครูผู้สอนช่วยลด รายวิชาในการเตรียมการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงน้อยลง สามารถวางแผน ออกแบบการจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ และบริหารจัดการชั้นเรียนในแต่ละรายวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์และเข้าถึงผู้เรียนได้ เป็นรายบุคคล สามารถประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชาได้อย่างรวดเร็ว ด้านผู้บริหารสถานศึกษา สามารถวางแผน และบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา บุคลากรด้านการปฏิบัติหน้าที่สอน และการจัดการศึกษาร่วมกับ สถานประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2567). *วิสัยทัศน์และพันธกิจของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. <https://www.vec.go.th/th-th/เกี่ยวกับสอศ/วิสัยทัศน์.aspx>
- [2] สวัสดิ์ โพธิวัฒน์. (2564). *ผู้บริหารสถานศึกษากับการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ*. <https://jeal.snru.ac.th/Files/Article/434-ArticleTextFile-20190915151240.pdf>.
- [3] รุ่งทิพ จันทรมุณี. (2552). *ปรัชญาประสบการณ์ตามแนวคิดของจอห์น ดีวอี้ (John Dewey) สู่การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์*. <https://sites.google.com/site/chauatscience/prachya-prasbkarn-tam-naewkhid-khxng-cxhn-di-wxi-john-dewey-su-kar-cadkar-reiyn-ru-withyasastr>.
- [4] Tyler, R. W. (1949). *Basic Principle of Curriculum and Instruction*. Chicago : University of Chicago Press.
- [5] Maxwell Maltz. (1960). *Psycho-cybernetics*. Access date : May 31,2011. From : muchbooks.com/p/new-psycho-cybernetics.
- [6] By Ben D Gardner, on 29 June 2012 <https://blogs.ucl.ac.uk/bsh/2012/06/29/busting-the-21-days-habit-formation-myth/>.

- [7] มนต์รี โสคติยานุรักษ์. (2553). *Block Course ยาแก้ปวดหัว คนเรียนโท Block Course ยาแก้ปวดหัว คนเรียนโท*. | MBA News Thailand. <http://www.mbanewsthailand.com/2010/05/block-course/>
- [8] จุฑามาศ มาตฤเวช. (2560). *การศึกษาปัญหาการใช้งานพื้นที่ภายในอาคารเรียนและเสนอแนะแนวทางการแก้ไข ปัญหาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ*
- [9] กัญจน์ นาคามดี และวันชัย ริจิรวณิช. (2560). *การสำรวจผลการศึกษาด้วยการเรียนแบบ Block Course กรณีศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม ในการประชุมวิชาการระดับชาติ “เศรษฐกิจเอเชียในโลกยุคใหม่” ครั้งที่ 8 ประจำปี 2560 บัณฑิตวิทยาลัย สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม (762-774). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสยาม*